

OSALLISTAVAN TANSSIELOKUVAN ETIIKASTA,

Kati Kallion tekstin pohjalta muotoillut Mervi Leivo

Tausta

Tanssielokuvan asiantuntija Kati Kallion Myrskyryhmälle kirjaama ja yhteistyössä kehitetty eettinen ohjeistus valmistuu vuonna 2021. Ohjeistukseen on kirjattu Myrskyryhmän toiminnan arvot ja miten ne toteutuvat. Ohjeistus määrittelee osallistavan tanssielokuvan keskeiset eettiset prosessit, siinä kuvataan tarvittavat toimenpiteet ja lupakäytännöt sekä työn eettiset periaatteet.

Eettiset periaatteet

Myrskyryhmän arvoista tasa-arvo, saavutettavuus, osallisuus, oikeus itseilmaisuuksiin, kuulluksi tuleminen, aktiivinen vanhuus toteutuvat, kun ikäihmiset kutsutaan mukaan teosten ideoiden kehittämiseen, käsikirjoitus- ja/tai koreografian prosessiin. Itsensä ilmaisemisen oikeus toteutuu kun osallistajat pääsevät vaikuttamaan taideteon sisältöön. Kuulluksi tuleminen toteutuu jälleen kun valmistuneet teokset kiertävät ja saavuttavat uutta yleisöä. Aktiivisen ja luovan ikääntymisen periaatteet ja kehomyönteisyys toteutuvat kun eri-ikäiset tanssijat pääsevät esille. Itsemääräämisoikeutta ja oikeudenmukaisuutta Myrskyryhmä edistää toiminnan vapaaehtoisuudella ja asianmukaisten sopimuksien laatimisella.

Erilaiset toimintakyvyn rajoitteet eivät estä osallistumista. Toiminnalla ei myöskään aseteta ihmisiä eri asemaan iän, terveydentilan, kansallisen tai etnisen alkuperän, sukupuolisen suuntautuneisuuden, kielen, uskonnon, mielipiteen, perhesuhteiden, ammattiyhdistystoiminnan, poliittisen toiminnan tai muun näihin verrattavan seikkojen vuoksi.

Saavutettavuutta toteutetaan taideprojektien ja esitysten viemisellä niin kotona kuin hoitolaitoksissa asuvien luo. Suurin osa teoksista on nähtävillä maksutta Myrskyryhmän Vimeo-tilillä ja toiminta on osallistujille maksutonta.

Turvallisuuden kokemus on tärkeää osallistavassa taidetyöskentelyssä ja sitä edistetään selvittämällä osapuolten vastuut ja velvollisuudet. Selventäminen luo yhteisymmärrystä ja turvan tunnetta ryhmän taiteilijoille, yhteistyötahoille ja osallistujille. Lisäksi selvennetään osallistavan taidetyöskentelyn tunnuspiirteet ja ero esim. terapiaan.

Työskentelyn alussa käsitellään osallistujien yksityisyyden suoja sekä tekijänoikeudelliset perusteet. Samalla laaditaan tarpeelliset sopimukset ja sovitaan työtavoista. Osallistujien tekijyyttä on toisinaan vaikea määritellä ennakkoon. Tekijänoikeuksista on kuitenkin hyvä kertoa työskentelyn alussa ja sopia, että tekijänoikeuksien luovutussopimukset tehdään vasta kun tiedetään tekijyyden aste.

Taiteellisessa prosessissa osallistujalle tarjotaan hyvä kokemus taidetyöskentelystä lopputuloksesta riippumatta. Taidetyöskentelyn tavoitteena on rikastuttaa osallistujan elämää ja tarjota luovaa tekemistä.

EETTINEN PROSESSI

VASTUUALUEIDEN SELVENTÄMINEN - TURVALLISUUS

Ennen työskentelyjaksoa selvitetään Myrskyryhmän ja hoitolaitoksen / henkilöiden väliset vastuukysymykset. Sovitaan esim.hoitolaitoksen kanssa nimetty vastuuhenkilö ja miten tarvittaessa informaatioketju toimii hoitolaitoksen tai läheisten kanssa.

TAIDETYÖSKENTELEN TUNNUSPIIRTEIDEN SELVENTÄMINEN

Myrskyryhmän työskentely on osallistavaa taidetyöskentelyä, ei terapiaa. Ennen prosessin aloittamista on tehty suunnitelma, joka ohjaa työskentelyä. Suunnitelmasta kerrotaan osallistujille avoimesti, jotta he pystyvät arvioimaan omaa osallisuuden halukkuuttaan.

ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS

Osallistumisen vapaaehtoisuutta määritellään sopimuksilla (kuvaus ja nimenkäyttösopimus) ja tarkistetaan tarvittaessa työskentelyn aikana. Vaikka osallistujan virallisen luvan antaja voi olla hänen edunvalvojansa, työskentelyssä kunnioitetaan osallistujan omaa tahtotilaa. Osallistujalla on mahdollisuus myös halutessaan keskeyttää työskentely. Keskeytymisen kohdalla keskustellaan asianomaisten kanssa siitä, voidaanko teoksen valmistelussa edetä ja millaisin ehdoin se tapahtuu. Samalla määritellään kuvamateriaalin ja nimen julkaisuoikeudet. Esiintymissopimukset tehdään tapauskohtaisesti kun teoksen suunnittelu on tarvittavan pitkällä.

TEKIJYYDEN MÄÄRITELMÄ JA SEN TOTEUTUMINEN

Myrskyryhmän osallistava taidetyöskentely tähdätessä yhteisen teoksen valmistamiseen on arvioitava tekijänoikeuden toteutumista. Teos voi näissä tilanteissa olla esimerkiksi käsikirjoitus, valokuva, elokuva tai tanssiesitys, jolloin osallistujille saattaa muodostua tekijänoikeus. Tekijänoikeuden tunnusmerkeistä kerrotaan työskentelyn alussa, mutta lopullinen tekijänoikeuden luovutus sopimus tehdään, kun tekijyyden astetta voidaan arvioida tarkemmin. Luovutus sopimuksessa tekijä antaa Myrskyryhmälle oikeuden hallinnoida heidän tekijänoikeuttaan. Moraalinen tekijänoikeus säilyy aina tekijällä. Mikäli teos voittaa palkinnon, joka ei spesifioitu tietylle elokuvan tekijälle, palkinnon vastaanottaa Myrskyryhmä. Palkinto käytetään Myrskyryhmän osallistavaan taidetyöskentelyyn. Teosten esittämisestä maksettavat esityskorvaukset kohdennetaan Myrskyryhmän osallistavaan taidetyöskentelyyn ja omien esitysten järjestämiseen, sen jälkeen kun ko. esittämisestä koituvat kustannukset on korvattu.

LAADITTAVAT SOPIMUKSET

- Sopimus työskentelystä ja vapaaehtoisuudesta
- Yksityisyydensuoja
- Tekijänoikeuden luovutus sopimus
- Kuvaus- ja käyttösopimus (esiintyjät)